

BÖLÜM 16

I- ARTUKLU MANSUR NECMEDDİN GAZİ DÖNEMİ

Bu bölüm, Artuklu Hükümdarı Mansur Necmeddin Gazi'nin M.S. 1293-1312 yılları arasındaki hükümdarlık dönemini, kişisel özelliklerini, Mardin'e yaptığı katkıları ve bu dönemdeki siyasi durumu detaylandırmaktadır. Ayrıca, Hüsamiye Medresesi'nin o dönemdeki ve günümüzdeki durumu hakkında da bilgiler sunulmaktadır.

1-M.S. 1293-1312: Artuklu Mansur Necmeddin Gazi Döneminde Mardin

Kardeşi Şemseddin Davut'un kısa süren hükümdarlığından sonra tahta geçen **Mansur Necmeddin Gazi**, çalışkan, zevk sahibi, eğlenceyi ve hayattan zevk almayı seven bir hükümdardı. Mevsimlere göre farklı yerleşim yerlerinde ikamet etmeyi tercih ederdi: sonbahar aylarında Rişmil ve Kabala'da, yaz aylarında Harzem köyünde, bahar mevsiminde ise Firdev Köşkü'nde otururdu. Bilgin ve edebiyatçıları yanından ayırmaz, her zaman onların birikimlerinden faydalanırdı.¹

Mansur Necmeddin Gazi, Ravza bahçelerini yaptırmış ve Kaledeki Artuklu eseri camiye onarmıştır. Kendi adına sikke bastırmıştır. Özellikle Mardin Kalesi'nde yıkık vaziyette bulunan cami-i şerifi döneminde yenilediği, mihrabındaki yazıdan anlaşılmaktadır. Melik Mansur'un olgun, akıllı, yiğit, cesaretli, dinin yardımcısı, yasa koyucu, evvel zamanın seçkin başkanı, zamanının ermişlerinin başı olup, adaleti uyguladığı günlerinde zamanında bir güven, yardım ve aman dilenecek kişi olduğu belirtilir.

Moğol hâkimiyeti altında olan Güneydoğu Anadolu'da bu dönemde birlik ve beraberlik bozulmuştur. Necmeddin Gazi'nin en önemli uğraşı, saltanatı boyunca başkaldıran küçük beylikler ve gayrimüslim tebaa ile mücadele etmek olmuştur.²

2-Hüsamiye Medresesi

Tahrir Defterlerinde kaydı görülmemesine rağmen A. Gani Efendi, Mardin’de Hüsameddin Timurtaş tarafından yaptırılmış bir medrese bulunduğunu ve bunun 1930 yılına kadar harabelerinin var olduğunu yazmaktadır. Ferdi’ye göre, Melik Mansur Necmeddin II (1294-1312) bu medresede gömülü idi diye kayıt düşülmektedir. Tarihi ve mimari dokusuyla açık hava müzesi görünümünde olan Mardin’in en eski yapılarından biri olan **Hüsamiye Medresesi**, günümüzde bakımsızlıktan ve ilgisizlikten dolayı çökmekle yüz yüzedir. Eski vilayet binasının yanında ve Dunlupınar İlkokulunun altında bulunan 900 yıllık Hüsamiye Medresesi, yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.³ Bölümle ilgili daha detaylı bilgiye www.talatsimdi.com yayınlar bölümünde Vakıf Şehir Artuklu Mardin kitabına ücretsiz ulaşabilirsiniz.¹²

12 Bölüm kaynakları : [1] Efendi, Abdulgani (Abdulgani Fahiri Bulduk). **Mardin Tarihi**. Yayına Hazırlayan: Burhan Zengin. Nisan 1999, s. 72. [2] Ferdi, Katip. **Mardin Artuklu Melikleri Tarihi**. Hazırlayan: Y. Metin Yardımcı – Editör: İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş. İstanbul: İmak Ofset Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006, s. 25. [3] Göynüç, Nejat. **XIV. Yüzyılda Mardin Sancağı**. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, XIV. Dizi, s. 115.